

Genomsnittligt allmänmedicinskt specialistarbete i Sverige

Bakgrund

Det allmänmedicinska specialistarbetet i Sverige skiljer sig från en del andra länders genom att det innefattar arbetsuppgifter som kräver en **djupare kunskap om diagnostik och behandling** av hälsorelaterade problem i **alla åldrar**. Detta innebär att merparten av personer med de stora folksjukdomarna och hälsoproblemen, inkluderande de psykiska besvären, har sin läkarkontakt **enbart med allmänläkare**. Ytterligare en skillnad är att **distriktssköterskor och andra yrkesgrupper** i Sverige utför arbetsuppgifter som i vissa andra EU-länder görs av läkare.

I svenskt allmänmedicinskt specialistarbete ingår bland annat att **prioritera** utifrån medicinsk angelägenhetsgrad, **växla** mellan korta, akuta besök, längre samtal och hembesök, samt att **över längre tid** kunna följa en individs olika hälsoproblem och i bedömningen av dessa kunna **väga in personens hela livssituation**. På de allmänmedicinska mottagningarna finns ofta utrustning för **mindre kirurgi** och **undersökningar** som i vissa andra länder utförs på sjukhus eller på andra specialistmottagningar. **Tröskeln för remittering** är högre än i många länder och remittering förväntas ske endast vid svåra eller ovanliga tillstånd i behov av särskild utrustning eller kompetens.

I arbetsuppgifterna ingår också grundläggande **barn- och mödrahälsovård, förebyggande, habiliterande och rehabiliterande** arbete, **myndighetsuppdrag** samt **intygsskrivande** av olika slag. Läkaransvar för **hemsjukvård** och olika typer av **särskilda boendeformer** är vanligt förekommande. Arbetet sker i samarbete med andra yrkeskategorier, med verksamheter under annan huvudman, och med andra instanser i samhället. **Utbildning** och **handledning** av såväl blivande läkare som elever inom andra hälso- och sjukvårdsyrken är en viktig arbetsuppgift.

Svensk primärvård förväntas idag tillämpa **kunskapsbaserad** vård, vilket ställer krav på fortlöpande **verksamhetsutveckling**, där metoder som visats vara mindre effektiva ersätts av bättre. En viktig del av det allmänmedicinska specialistarbetet är därför systematisk kvalitetsutveckling och egen fortbildning utifrån verksamhetens behov.

Några exempel på vanligt förekommande arbetsuppgifter

Akut omhändertagande av svårt sjuka eller skadade personer.

Diagnostik, behandling samt vid behov adekvat remittering av **vanligt förekommande hälsoproblem** som andningssvårigheter, bröstsmärtor, buksmärter, feber, infektioner, ryggsmärtor, besvär från rörelseapparaten, svimning, sömnrubbingar, trötthet, viktnedgång, yrsel, nedstämdhet samt oro och förvirring.

Barnaårens speciella hälsoproblem

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- barnaårens vanliga hälsoproblem
- barnaårens sjukdomar
- barnolycksfall
- barn som far illa

Barnhälsovård (BVC)

- vaccinationsprogram

Blod och blodbildande organ

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- anemier
- leukocytos
- lymfkörtelsvullnad
- sänkestegring
- infektionsbenägenhet
- blödningsbenägenhet
- trombosbenägenhet
- maligna tillstånd

Bilddiagnostik, laboratoriemedicin och klinisk fysiologi

- adekvata beställningar utifrån förväntad nytta, kostnader och tillgängliga alternativ
- tolkning och värdering av undersökningsresultatets kliniska betydelse

Hjärta och kretslopp

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- avvikelser från normalt blodtryck
- ischemisk hjärtsjukdom
- hjärtsvikt
- hjärtarytmier
- klaff- och sjukdomar i aorta
- sjukdomar i perifera artärer och vener
- cerebrala cirkulationsrubbingar
- DVT och lungemboli

Förebyggande av hjärt-kärlsjuklighet

Utförande och tolkning av Ekg och 24-timmars blodtrycksmätning

Dopplerundersökning av perifera blodkärl

Hormonsystem och metabolism

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- diabetes mellitus
- metabolt syndrom
- rubbing av tyroideafunktionen
- struma
- blodfettrubbingar
- rubbing av binjure-, bisköldkörtel- och hypofysfunktion
- benskörhet
- porfyri, hyperurikemi, feokromocytom
- vitaminbristtillstånd

Huden

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- klåda
- utslag
- akne och rosacea

- infektioner, infestationer och bett
- allergiska reaktioner
- kroniska sår
- pigmentförändringar
- kroniska hudsjukdomar
- maligna och benigna hudtumörer
- hår- och nagelsjukdomar

Borttagning av hudtumörer och andra ytliga tumörer som lipom och aterom

Kirurgisk behandling av nageltrång

Dermatoskopi

Stansbiopsiering

Farmakologi

- insättande, utvärdering och utsättning av läkemedelsbehandling vid merparten av de stora, kroniska folksjukdomarna såsom hypertoni, kranskärlssjukdom, hjärtsvikt, astma, KOL och psoriasis
- anpassning av läkemedelsbehandling efter individens medicinska behov samt nationella och regionala rekommendationer
- individanpassad optimering vid multifarmaci vid komplexa sjukdomstillstånd eller där flera vårdgivare är inblandade
- optimal antibiotikaanvändning

Infektioner

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- virala och bakteriella infektioner i luftvägarna
- urinvägsinfektioner
- bältros och därmed följande smärtproblematik
- Borrelia
- mag-tarminfektioner
- sexuellt överförda sjukdomar
- första omhändertagande av ovanliga och potentiellt livshotande infektioner

Hantering av allmänfarliga, samhällsfarliga och anmälningspliktiga sjukdomar

Smittspårning

Kvinnliga könsorgan och bröst

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- gynekologiska besvär och sjukdomar hos kvinnor i olika åldrar
- nedsatt libido
- knölar i bröstet
- sexuellt överförda sjukdomar (inkluderande smittspårning)

Undersökning av wet smear

Grundläggande mödrahälsovård

Preventivmedelsrådgivning

Lungor och luftvägar

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- nästäppa och näsblödning
- hosta och heshet
- snarkning och sömnapné
- allergiska reaktioner
- astma
- KOL
- maligna tillstånd

Utförande och tolkning av spirometri

Manliga könsorgan

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- hudförändringar på penis och förhudsbesvär
- inflammation i testiklar eller bitestiklar
- bråck och testikelretention
- sexuellt överförda sjukdomar (inkluderande smittspårning)
- impotens och erektil dysfunktion
- prostatabesvär
- maligna tillstånd

Preventivmedelsrådgivning

Matsmältningsorganen

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- malabsorptionstillstånd och födoämnesintolerans
- dyspepsi, refluxbesvär, magsår
- sjukdomar i gallvägar, lever och bukspottkörtel
- tarmsjukdomar och funktionella tarmbesvär
- gastroenteriter
- parasitsjukdomar
- maligna sjukdomar

Prokto-/rektoskopi

Muskuloskeletala systemet

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- smärttillstånd i nacke, rygg, axlar och andra leder
- smärttillstånd i senfäste, muskel och slemsäck
- reumatiska sjukdomar
- artrit
- artros
- akuta skador
- överbelastningstillstånd
- medfödda skador och förändringar

Ledpunktion och –injektion

Nervsystemet

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- symtom från nervsystemet som huvudvärk, kramper, kraftnedsättning, känselstörning
- huvudvärk
- yrsel
- demenssjukdomar och andra kognitiva sjukdomar
- andra neurologiska sjukdomar, till exempel MS, Parkinsons sjukdom, epilepsi
- kroniska smärtsyndrom och neurogen smärta
- hjärntumör

Njurar och urinvägar

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- njur- och uretärsten, och andra avflödes hinder
- vattenkastningsbesvär
- urininkontinens
- akut och kronisk njursvikt
- maligna tillstånd

Psykiska hälsoproblem och beteendestörningar

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- ångest och oro
- nedstämdhet, depression
- sömnbesvär
- krisreaktioner
- neuropsykiatriska tillstånd
- personlighetsstörning
- förvirring och kognitiv störning
- vanföreställningar och hallucinationer
- ätstörning
- posttraumatiskt stressyndrom
- somatiseringstillstånd

Riskbruk och substansyndrom, beroendetilstånd

- Förebyggande insatser mot, diagnostik och behandling av missbruk exempelvis av alkohol, tobak, läkemedel eller narkotika
- Rökavvänjning
- Utfärdande av intyg och myndighetsuppdrag
- Samverkan med socialtjänst

Bedömning av suicidrisk

Habilitering och rehabilitering

- Identifiering av habiliterings- och rehabiliteringsbehov
- Samarbete med fysioterapeut, arbetsterapeut, företagshälsovård
- Samarbete med försäkringskassa
- Utfärdande av intyg för socialförsäkring, arbetsförmedling

Skador och olycksfall

- akut bedömning och omhändertagande av större skador inför transport
- suturering av mindre sårskador

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- akuta skador på rörelseorganen
- bett
- förgiftningar
- termiska skador
- skador orsakade av främmande kropp eller frätande ämnen
- anoxiska skador

Vård i livets slutskede

- palliativ behandling
- samverkan med anhöriga
- samordning av vårdinsatser

Ögat

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- det röda ögat
- ögonlockssjukdomar
- ögonskador och trauma nära ögat
- borttagande av främmande kropp
- ögonpåverkan av systemiska sjukdomar

Bedömning av synnedsättning

Öra, näsa, hals

Handläggning, självständigt eller i samarbete med andra, av:

- infektioner och inflammatoriska tillstånd i ytteröra, hörselgång och mellanöra
- skador och främmande kroppar
- tinnitus
- nästäppa och snuva
- infektioner i näsa, bihålor och svalg

Bedömning av hörselnedsättning

Svensk förening för allmänmedicin

www.sfam.se

Framtaget 2008-12-01

Reviderat 2020-11-07